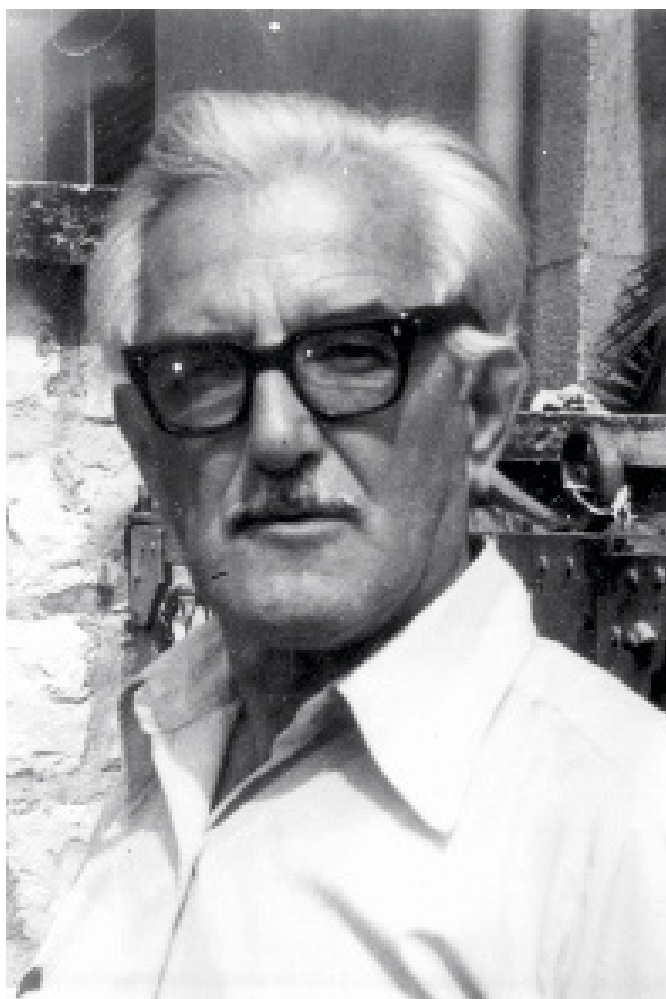

MÓD LÁSZLÓ

100 ÉVE SZÜLETETT A FEKETEKERÁMIA MESTERE. PARDY ISTVÁN EMLÉKEZETE

Szentes a Kárpát-medence jeles fazekasközpontjai közé tartozik, ahol az iparosok a helyben kitermelt nyersanyagból nem tűzálló termékeket, hanem fennálló edényeket, elsősorban kantákat és korsókat készítettek. A díszkerámia a településen tevékenykedő kézművesek repertoárjában abban az időszakban jelent meg, amikor az olcsó gyári portékák széleskörű elterjedése óriási konkurenciát eredményezett. Szentes elsősorban a redukciós eljárással égetett fekete színű edényeiről vált ismertté, de érdemes megjegyeznünk azt, hogy az iparosok mázas termékeket is készítettek.

Pardy István 1917. április 16-án született Börvelyen (ma Románia), ahol édesapja, Pardy Gábor állomásfőnökként tevékenykedett. Az első világháborút követően Debrecenben telepedtek le, mivel a családfő nem tette le a hűségesküt a román államnak. Elemi iskoláit itt végezte, 1930-ban azonban Szentesre költöztek, ahol a famíliának rokonai éltek. Miután leérettségizett, jogi diplomát szerzett, majd visszatért Szentesre, ahol a városházán kapott munkát. Hamarosan besorozták katonának, szovjet hadifogságba került, ahonnan csak 1947-ben térhetett haza. A feketekerámia készítésének fortélyait 1947–48 telén a közjóléti szövet-

kezet által szervezett tanfolyamon sajátította el Dósa Sándortól, aki Berényi Bálint és Koncz Antal mellett az 1930-as és az 1940-es években a szentesi agyagművesség meghatározó alakjai közé tartozott. A képzésre összesen huszonhárman jelentkeztek, ám az első órák után Pardy Istvánon kívül fokozatosan minden résztvevő lemorzsolódott. Dósa Sándor halálát követően átvette mestere műhelyét és felszereléseit a gipszmintákkal együtt, mivel az örökösök nem mutattak hajlandóságot a mesterség folytatására. Pardy István az 1950-es években mazzakként próbált az agyagművességből megélni, de számos nehézséggel kellett szembenéznie. Az 1960-as évek elejétől tanári pályára lépett, ami mellett a feketekerámia készítését sem adta fel.

1978-ban a Veszprém megyei kis településre, Aszófőre költözött, ahol munkásságának új szakasza kezdődött. Nem véletlenül esett a választás a Balaton-felvidékre, mivel Pardy István két lánya ekkor már itt élt. Sok ingatlant megtekintettek, de végül az aszófői ház mellett döntöttek, ahol nyugodtan gyakorolhatta mesterségét. Új lakóhelyén két kemencét épített, amelyek közül az egyik a pajtában, a másik viszont a boroskamrában kapott helyet. Aszófőn már hódmezővásárhelyi agyagból dolgozott, amit fia, Pardy Gábor szállított, ha az alapanyag elfogyott. Szentesről magával hozta a mesterétől, Dósa Sándortól örökölt gipszmintákat, de ezeket új lakóhelyén már nem használta. Nyaranta a lakásán önálló kiállításokat is szervezett. Aszófői házában egyik jellegzetessége a fafaragással díszített tornác, amiről az épületet már messziről fel lehetett ismerni. A kapun Pardy István tevékenységére utaló cégér mellett egy színes tábla 35 különböző nyelven a „*Tessék csengetni!*” feliratot tartalmazta. Kerámiáit főként lakóhelyén értékesítette, ahol sok külföldi vásárló is megfordult, akik rendszeresen visszatértek újabb és újabb termékek vétele céljából. Pécsi Krisztinára az aszófői műhelyben egy edényekkel megtöltött égetőkatlan kibontása olyan nagy hatást gyakorolt, hogy kitanulta

a fazekasmesterséget, amit napjainkban is gyakorol. Pardy István 1995. február végén Balatonfüreden a „Kávéházi esték” program keretében mutatta be a jelenlévőknek a feketekerámia készítésének fortélyait, miközben felidézte saját életútját is. Szépirodalmi próbálkozásai, esszéi, levelei és versei 1989-ben a Derűre derű című kötetben láttak napvilágot. 2000. október 29-én hunyt el Sümegen. Földi maradványait Balatonfüreden, a köztemetőben helyezték örök nyugalomra, ahol fából faragott síremlékén a következő felirat tanúskodik az agyagművességhez fűződő szoros kapcsolatáról: „Évekig birkóztam győztesen az agyaggal, ámde végül is csak letepert.”

Az 1970-es években fordult figyelme a népi kerámiák felé, amelyek közül a tányérok, a kancsókat, a kulacsokat és az aratókorsókat gyakran egyedi ábrákkal és kézi véséssel díszítette. Kiváló érzékkel ismerte fel azt, hogy a polgári ízlést tük-

röző termékek mellett érdemes visszanyúlnia egy más típusú fomakincs felé is, ami jobban megfelelt a korszak ízlésvilágának és elvárásainak. Nemcsak különböző méretű gyertyamártó edényeket készített, hanem miskakancsókkal is kísérletezett. Megihlették a régészeti korok kerámiái is, amelyeket egyedi módon próbált újragondolni. Amíg a tányérok virágmintákkal díszítette, addig a különböző alkalmakra készített plakettjein népi jelenetek is gyakran feltűnnek. Aszófői korszakában már különféle hatásokról árulkodó repertoár jellemezte munkásságát, amelyben jól megfér egymás mellett a miskakancsó, a szentesi vizeskanta, az antik mintázatot felvonultató váza vagy a régészeti leleteket utánzó edény. Tevékenységét állandó kísérletező kedv jellemezte, ami változatos formavilág kialakításában jutott kifejezésre. Nem másolta szolgai módon tanítómestere munkáit, hanem arra törekedett, hogy egyedi stílusvilágot alakítson ki és teremtsen.

„Pardy” FEKETE KERÁMIA
 ASZÓFŐ
 Balaton u. 20.
 8241